

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЪ

ИЗДАНИЕ НА ИЛИНДЕНСКАТА
ОРГАНИЗАЦИЯ

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЪ

Редакторъ: КИРИЛЪ ХРИСТОВЪ — СОВИЧАНОВЪ

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ ул. „ПИРОТЪ“ № 5. ТЕЛЕФОНЪ № 2-19-32

Годишень абонаментъ за Царството — 120 лв., за Европа — 200 лв., за Америка — 2 долара. Отдѣленъ брой 12 лв.
ЧЕКОВА СМЪТКА 5221.

Списанието е одобрено отъ Министерството на Народното Просвѣщение съ опрѣжно № 40,350 отъ 28. ноември 1933 година.

ILLUSTRATION „ILINDEN“. Rédaction et administration: rue „Piro“ 5. — Sofia, Bulgarie

Молитва на Илинденеца

Господи! Ти, Който запази живота ми до днесъ, за да дочакамъ възкресението на Българската Правда, която не умрѣ, защото Ти Си сътворилъ всѣка Правда вѣчна, безсмъртна, колѣнопреклонно Те моля: Удостой ме съ благоволенieto Си да доживя освободението на моята родина, да видя земния рай при Воденъ и край Охрида синь — днесъ тѣ сж забранени за менъ, при все че безчетъ мои вѣрни другари сложиха кости за тѣхната свобода, — да прегърна моитѣ братя и сестри, които еднакво копнѣятъ за свободата на най-чаровната, но уви! най-нещастната страна на свѣта.

Да изпитамъ, Боже, неземната радостъ, па тогава — воля Ти — вземи ми душата и нека прахътъ ми почива въ родния ми край свещенъ! — Аминъ!

К. Хр.

† Димитъръ Ляповъ Гуринь

Кой македонски ратникъ отъ най-голъмитѣ до най-малкитѣ и кой български общественикъ не познаваше този едъръ планинецъ съ гордата осанка на юначното Костурско? Кой не е срещналъ орловия погледъ на синитѣ му като небесната ведрина очи и не е останалъ удивенъ и поласканъ, топло поласканъ отъ милитѣ приветствия на тия сладки, винаги усмихнати и сочни уста? Кой събеседникъ „по въпросотъ“ съ него е устоявалъ предъ непоклатния оптимизъмъ на неговия духъ, предъ силата на неговата логика и предъ съкрушителната аргументация на неговото македонско вѣрую, закалено отъ изпитанията и твърдо като платината? Всички познаваха тозн македонски деецъ, който обаче никога не сочеше себе си въ обществени събрания и въ политически вестници и списания: Ляповъ никога не се изтъкна въ официална поза — нито съ речи въ конгреси на легалната македонска организация въ Царството, нито въ тѣхнитѣ книжовни органи, и все пакъ до последнитѣ часове на своя самотенъ, почти скритъ и скромненъ животъ, той стърчеше като голѣмъ трибунъ, като

най-голъмъ народенъ, бих казалъ, трибунъ, който всжде, при всѣка среща — на улицата, въ салони, градини — гърмѣше съ своето убедително и красноречиво слово, и все на една голѣма тема въ всичката ѣ сложностъ и въ всичкитѣ ѣ отношения и подробности. Поради тая сила на духа му, мисля, че не е нескромно, ако представя образа на тоя трибунъ въ следната мисль — мждъръ като Сократа и красноречивъ като Демостена. Наистина, Ляповъ познаваше съ прозрението на тънъкъ психологъ сърдцата и душитѣ на всички македонски дейци и на много видни български общественици и имаше къмъ всѣкиго едно открито, искрено и честно отношение на признание или на отрицание; защото душата на Ляпова бѣше чужда на компромиса и на срѣдното мнение.

На тия качества, рѣдки за днешната действителностъ, се дължи изключителната известностъ и голѣмата популярностъ на Димитрия Ляповъ: царственото погребение, което македонската емиграция и българското общество му устроиша не съ блѣсъка на външни ефекти, а съ братското, топлото

СТН О ПИТА И БИБЛИОТЕКА
„В. В. КИРИЛЪ МЕТОДИЯ“
СОФИЯ

и спонтанното участие, е най-убедителният фактър за тяхните симпатии и почитания, на които скромният покойник се радваше и въ живота си.

Димитрий Ляповъ Гуриновъ се е родилъ къмъ 1870 год. въ с. Бобища, Костурско, което съ своя здравъ български духъ и день-днешенъ пази ревниво една отъ рѣдките отлики на старобългарския вокализъмъ — ринезма на така наречените *носни* гласни звукове: *ж* и *л*: мъндру, чендо. Планинската природа на родното му мѣсто е закалила здравитѣ физически и хубавитѣ душевни заложби отъ родителитѣ му. При други, благоприятни условия, тия заложби можеха да се развиятъ въ единъ богатъ душевенъ миръ и да създадатъ отъ Ляпова голѣмъ ученъ или виденъ общественикъ. За жалостъ, Ляповъ остана съ срѣдно образование, което получи въ Солунската гимназия и което завърши тамъ презъ 1889-90 уч. година. Тамъ азъ се срещнахъ съ Ляпова като съкласникъ отъ V-ия класъ; отъ ония години азъ съмъ запазилъ една фотография на класа, дадена вече въ др. брой на илюстрация „Илинденъ“. Тукъ даваме отдѣлно два пжти увеличенъ образа му отъ тази фотография. Въ класа ние бѣхме 22 ученика; отъ фотографията липсва само образа на Дамянъ Груевъ, — не си спомнямъ, по коя причина Даме тогава не се е явилъ. Азъ и сега много живо виждамъ Ляпова отъ ония ученически години: едно младо, хубаво, русо момче, съ буйна коса, съ сини свѣтли очи, съ широко открито чело, съ плътни, винаги усмихнати устни, жизнерадо и игриво; мило другарче, скромно, чисто, съ душевна бистрота и съ способности, които го поставяха наредъ съ изтъкнатитѣ — способнитѣ — ученици въ класа: безсмъртниятъ Даме Груевъ, Георги Палашевъ, Конст. Стояновъ, Ив. Васковъ и др.

За силата на образователното и възпитателно въздействие, което Солунската гимназия указваше върху ученицитѣ, може да се сѣди отъ директоритѣ и учителитѣ въ този просвѣтенъ институтъ, издигнатъ отъ възрождения духъ на българитѣ въ Македония: отъ първия ѝ директоръ — Б. Райновъ до М. К. Сарафовъ Солунската българска гимназия бѣ щастлива да бѣде управлявана отъ редъ просвѣтени мже — Г. Кандиларовъ, Н. А. Начевъ и др.; въ нея сѣ учителствували Гр. Пърличевъ, Дим. Матовъ, по-късно професоръ Г. Поповъ — сѣщо по-късно професоръ, Г. Шахановъ, Сплитекъ, Кулевъ, Ант. Петровъ, Ив. х. Николовъ, Бл. Димитровъ, Кабакчиевъ, В. Кънчовъ, по-късно м-ръ на просвѣтата, Ан. Тошевъ, по-късно дипломатъ и м-ръ председателъ, К. Величковъ — поетъ и м-ръ и др. Повечето отъ тия директори и учители бѣха преподаватели и на Ляпова; той възприемаше съ еднаква леснина всички теоритични познания и всички практически сръчности и бѣше винаги примѣрно изпълнителенъ; съ силната си юношеска паметъ и съ бързо развиващето се у него разсѣдно отношение той жадно поглѣщаше голѣмитѣ събития отъ общочовѣшката и българската история; така у него и у всички възпитаници на Солунската гимназия се затвърди тоя здравъ и съзнателенъ народенъ духъ, който въ края на 1893 година се изрази въ основитѣ на македонското освободително движение, зидаритѣ на което се указаха сѣщитѣ тия възпитаници отъ гимназията на светитѣ Кирила и Методия.

Димитъръ Ляповъ Гуриновъ
като ученикъ

Отъ есенъта на 1890 год., изхвъркналъ отъ пансионския кафезъ, Ляповъ се озовава като волна птичка въ Цариградъ: тукъ той работи като учителъ и чиновникъ при Св. Б. Екзархия до 1906 г., когато не по влѣчение на сърдцето си се озова въ София. Въ Цариградъ Ляповъ прекара четири години на младостъ и волностъ; ала чарътъ на екзотичния Босфоръ и съблазнитѣ на този мозаиченъ народностно градъ на султанитѣ, наследилъ всичкия външенъ разкошъ и вътрешенъ развратъ на Византия, не успѣха да удавятъ въ мѣтнитѣ си вълни младия, но коравъ духъ на българина Ляповъ. Тъкмо презъ тѣзи четири години Димитъръ чрезъ самообразование разшири научнитѣ си познания и овладѣ французкия езикъ, който му откри ценноститѣ на европейската култура.

Презъ лѣтната училищна ваканция на 1894 г. духътъ на Ляповъ биде освѣтенъ отъ зародилата се въ Солунъ идея за освобождение на Македония; първитѣ носители на тази голѣма идея — Даме Груевъ, Д-ръ Татарчевъ, Гоце Дѣлчевъ, Ив. х. Николовъ — възпламенила този духъ, и той ѝ се отдаде съ всичкитѣ си сили. На тая идея Ляповъ служи вѣрно и всеотдайно, все въ тишина, въ тайна, закритъ отъ очитѣ на свои и чужди, на приятели и врагове на дѣлото. Дейността на Ляповъ въ Цариградъ като връзка съ Ц. К. въ Св. Гора (Солунъ) и съ представителитѣ му въ София, както и съ водителитѣ на Арменското революционно движение въ Цариградъ, е изпълнена съ ентусиазма, който Ляповъ притежаваше; съ разумъ

и стоицизъмъ, които не го изоставиха и следъ 19 май 1934 г. Историята на македонското освободително движение ще отбележи тази огромна работа на Ляпова въ нейнитѣ подробности като върна и честна негова служба и заслуга къмъ *Дѣлото*.

Къмъ Ц. К. въ Св. Гора (Солунъ) Ляповъ хранѣше довѣрие, каквото само религиозна светиня вдѣхва у човѣка; устоитѣ на организационния уставъ и директивитѣ на Ц. К. ръководѣха отношенията му съ представителитѣ на последния въ София: Ляповъ бѣше убеденъ централистъ и такъвъ си остана докрай; Ляповъ бѣше скромень, много скромень, за да допустне въ себе си подбуди за лично издигане; поради това той хранѣше пълно довѣрие само къмъ тия дейци, които Дѣлото и дѣлата имъ издигаха по върховетѣ на В. М. Р. организация като истински, чисти и честни народни водачи; къмъ тия, които сами се изтъкваха, или моментно и случайно заемаха челни мѣста и пози, той имаше едно леко хуманно отнoшение и отрицание; най-сетне къмъ дръзкитѣ врагове на Дѣлото, той бѣше ядовитъ, саркастиченъ и грубо жигосваше нечиститѣ имъ съвести — Ляповъ бѣше тази македонска обществена съвестъ, която държеше подъ висшъ контролъ и неумолима преценка всички — голѣми и малки — общественици, македонски и тукашни.

Ето защо за Ляпова може да се каже всичко — най-лошото и най-доброто у него: най-лошото у него бѣ тоза, че той забрави себе си; Ляповъ не помисли за личното свое съществуване, защото великото и светото дѣло — съдбата на Родината — погълна всичкитѣ му духовни и морални сили; Ляповъ *изостави* себе си, отрече личното си *азъ* и въ това отношение той стана своего рода самотникъ, общественъ аскетъ, който се запази, като малцина македонски дейци, съ ореола на голѣмъ идеалистъ, на голѣмъ оптимистъ въ осъществимостта на македонската освободителна идея, знамето на която той носи съ върта на фанатикъ, съ героизъмъ на юнакъ — Ляповъ взе живо участие въ една отъ четитѣ, които първи нахлуха въ Македония презъ Балканската освободителна война и бѣ награденъ съ кръсть за храбрость, — и съ всеотдайна служба.

На 17 февруарий, тая година, историята на Македонското освободително движение записа още едно голѣмо, едно свѣтло, едно честно, едно борческо име на тоя свиденъ синъ на нашата изтерзана отъ близки и далечни душмани Родина — името на Димитрия Ляповъ Гуринъ. Вѣчно ще пребжде това име и славата, която той никога не пожела.

София, 28. II. 1931 год.

Велко Думевъ